

Kokkuvõte töötervishoiu talituse sihtkontrollist
Bioloogilistest ohuteguritest mõjutatud töökeskkonna haldamine loomakliinikutes

Käesoleva aasta juunist oktoobrini kestis Tööinspeksiooni töötervishoiu talituse sihtkontroll, mis keskendus bioloogilise ohuteguri küsimustele loomakliinikutes.

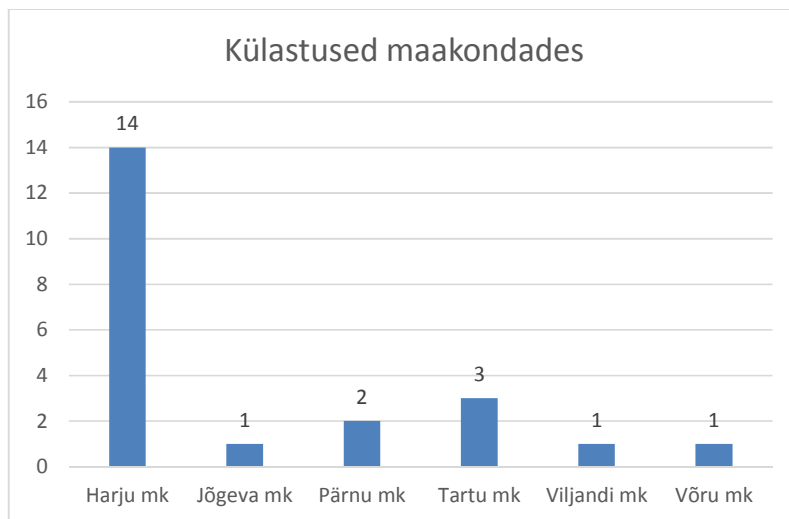
Bioloogilised ohutegurid on mikroorganismid (bakterid, viirused, parasiidid, seened jm), sealhulgas geneetiliselt muundatud mikroorganismid, rakukultuurid ja inimese endoparasiidid ning muud bioloogiliselt aktiivsed ained, mis võivad põhjustada infektsioonhaigusi (sh nakkushaigusi), allergiat või mürgistusi.

Nii tööandjale kui ka töötajale on oluline aga teada riske, mis kaasnevad mikroorganismidega kokkupuutumisel ning oskust ning võimalusi neid riske vältida.

Sihtkontrolli käigus kontrolliti tööandjapoolsete abinõude rakendamist bioloogiliste ohutegurite mõju vältimiseks või vähendamiseks, sh riskianalüüsi olemasolu, tegevuskava täitmist. Samuti kontrollisid töötervishoiu tööinspektorid töökeskkonna ohutust, töötajate väljaõppe küsimusi, tervisekontrolli korraldamist jne.

Töötervishoiu tööinspektorid viisid läbi 22 külastust kuues maakonnas. Enim külastusi oli Harjumaal.

Enamikes kontrollitud loomakliinikutes töötas alla 10 töötaja (18 ettevõtet), neljas oli töötajate arv kuni 50.

Külastuste käigus andsid töötervishoiu tööinspektorid kokku 55 suulist soovitusi. Kontrolli protokollidesse märgiti 88 rikkumist ning 15 rikkumise kohta koostati ettekirjutus. Suurem osa rikkumisi kõrvaldasid tööandjad juba esimese viie tööpäeva jooksul ning selle tõttu koostatigi ettekirjutus vaid 17 protsendi rikkumiste kohta.

Külla aga tuleb märkida, et ettevõtte kohta tuvastati külastusel keskmiselt 4 rikkumist. Suurim rikkumiste arv ettevõttes oli 8, kolmes loomakliinikus tuvastati vaid üks rikkumine.

Kahjuks peab ka tõdema, et mitte ühegi loomakliiniku töökeskkond ei olnud puudusteta – probleeme/tegematajätmissi tuvastati kõikjal.

Esmalt kontrolliti tööandja juures kas **riskianalüüsis** on bioloogiline ohutegur hinnatud. Kuues ettevõttes esines puudusi riskianalüüsid – bioloogiline ohutegur oli riskianalüüsis jäänud hindamata või oli alahinnatud.

Bioloogilisest ohutegurist mõjutatud töökeskkonna töötervishoiu ja tööohutuse nõuete kohaselt peab tööandja hindama bioloogilise ohuteguri puhul nii nakatumisohu laadi kui ka –kestust. Mõlemad need aspektid nakatumisohu osas olid hindamata 30 protsendil ettevõtetest.

Pooltel ettevõtetest puudus riskianalüüsi alusel koostatud kirjalik tegevuskava. See asjaolu näitab taas, et tööandjad ei loonud seost riskide hindamise ja abinõude kavandamise vahel ning tulles tagasi riskide hindamise vajaduse juurde, siis tööandja ei pruugi olla aru saanud, millist informatsiooni peaks andma töökeskkonna riskianalüüs.

Märkustena riskianalüüsile ja tegevuskavale on töötervishoiu tööinspektorid välja toonud, et ohutegurid riskianalüüsis on alahinnatud ja bioloogilise ohuteguri hindamisel on käsitletud vaid inimeselt inimesele levivaid infektsioone, kuid mitte loomalt inimesele levivaid nakkusi.

Järgnevalt kontrolliti **töötajate juhendamise küsimusi** just bioloogilise ohuteguri osas. Tööandja koostatud ja kinnitatud ohutusjuhendid puudusid ligi 41 protsendil ettevõtetest. Parem oli olukord töötajate väljaõppes, et bioloogilise ohuteguriga kokkupuutel kasutataks õigeid ja ohutuid töövõtteid. Siin esines rikkumisi vaid 9 protsendil ettevõtetel. Ka käitumine bioloogilisest ohutegurist põhjustatud õnnetusohu likvideerimiseks oli enamikel tööandjatel korraldatud ning töötajate väljaõpe isikukaitsevahendite (edaspidi IKV) kasutamiseks oli korraldamata vaid 5 protsendil tööandjal.

Töötaja peab oskama kasutada talle ettenähtud isikukaitsevahendit, sest ainult nii on tagatud, et vajalik IKV täidab ka oma eesmärgi.

Terviseriskide vältimise küsimustest kontrolliti töötajate vaksineerimisvõimaluse tagamist, ohualade märgistamist, nakkusohutike jäätmete ohutut käitlemist. Vaksineerimise võimalust ei olnud tagatud ühes ettevõttes. Samas oli ühes ettevõttes tööandja töötajatele vaksineerimisvõimaluse küll taganud, kuid seda võimalust ei kasutatud. Vaksineerimist (näiteks marutõve vastu) ei peetud vajalikuks. Samas aga ei tohiks alahinnata vaksineerimise tähtsust väga raskete haiguste ennetamisel ning marutõbi on üks neist haigustest, mis lõpeb alati surmaga.

Ohualad olid märgistamata 45 protsendil loomakliinikutes ning rikkumisi nakkusohutike jäätmete käitlemisel esines 14 protsendil külastatud ettevõtetest.

Tööhügieeni tagamiseks on vajalik tööandjal hoolitseda selle eest, et töötajatel oleks puhkamiseks, einetamiseks võimalik kasutada eraldi ruumi, töökeskkonnas ei söödaks ega joodaks. Samuti on vajalikud asjakohane tööriietus ja isikukaitsevahendid. Selles osas esines rikkumisi vaid 5 protsendil ettevõtetest.

Töötajate tervisekontrolli korralduses esines aga rikkumisi praktiliselt kõikides loomakliinikutes – tervisekontrolli töötervishoiuarsti juures ei olnud korraldatud 86 protsendil ettevõtetest. Loomakliinikute töötajad puutuvad kokku bioloogilise ohuteguriga ning nende töö võib olla füüsiliselt koormav. Mõeldukalt puututakse kokku ka keemilise ohuteguriga (sh biotsiididega). Need ohutegurid võivad mõjutada töötajate tervist ning sellel põhjusel on vaja korraldada ka tervisekontrolli töötervishoiuarsti juures.

Arvestades sihtkontrolli tulemusi rõhutab Tööinspeksioon järgmist:

- Iga töökeskkond on spetsiifiline. Töökeskkonna edukal haldamisel tuleb lähtuda kolmest omavahel väga tihedalt seotud tegevusest – loo, tegele ja kontrolli. Olles loonud töötajatele töökeskkonna, tuleb selle eest ka hoolt kanda ning lõpuks kontrollida, kas ettevõtetud tegevused aitavad tagada töötaja tervise säilimise, tervise edenduse.
- Töökeskkonna riskide hindamisel tuleb lähtuda eelkõige enda ettevõtte töökeskkonna spetsiifikast koos sellele omaste ohuteguritega. Loomakliinikutes on paratamatult tavapärasest suurem kokkupuude bioloogilise ohuteguriga ning seega on vajalik riskianalüüsi käigus hinnata nakatumisohu laadi, suurust ning kestust. Nii saadakse objektiivne hinnang töötajate terviseriskile.
- Töötajate töötervishoiu ja tööohutusalane juhendamine on ülioluline, et vältida tööõnnetuste juhtumist ja tööga seotud haigestumiste kujunemist. Ohutusjuhendid peavad olema konkreetsed ning asjakohaselt lähtuma antud ettevõtte töötingimusest. Nii on võimalik vältida ühe või teise töö tegemisel (seadme kasutamisel) tekkida võivaid vigu.
- Töötajate tervisekontrolli korraldamine on tööandjale kohustuslik, kui töökeskkonnas on ohutegureid, mis võivad mõjutada töötajate tervist. Töötervishoiuarsti teostatava tervisekontrolli eesmärk on avastada õigeaegselt töökeskkonnast põhjustatud tervisehäireid ning kiiresti leida abinõud, et terviseprobleem ei süveneks.

Kokkuvõtte koostas:

Silja Soon
13.11.2017